

חוברת תרגול – סוד הפסים: חיות בעדר, הסוואה ונדידה בטבע

מהדורה למורה חנ"מ

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לתרגל איתור מידע מדויק בטקסטים מידעיים על בעלי חיים
- לפתח פרשנות והיסק, כולל זיהוי קשרי סיבה ותוצאה והבחנה בין עובדה לדעה
- לתרגל כתיבה מידעית קצרה בהשראת הטקסטים על זברות, עדרים, הסוואה, נדידה והורות
- לחבר בין מושגים משותפים (עדר, הגנה, הסוואה, נדידה) מכמה טקסטים בחוברת

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – נכון או לא נכון

1. נכון – הזברה, הסוס והחמור שייכים לאותה משפחה.
2. לא נכון – יש שלושה מינים: זברת הערבות, זברת ההרים וזברת גרבי.
3. נכון – הטקסט מספר שהזברות אוכלות עשב ומבלות שעות רבות בלעיסה.

חלק ב' – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – הבנה ויישום

1. ג – חלק מהעדר, בעוד חלק אחר נח
2. א – הם אוכלים חלקים שונים של אותו העשב

חלק ג' – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – חשיבה והסבר

1. בימים הראשונים האם מרחיקה זברות אחרות מהסייח, וכך הוא לומד להכיר את הפסים שלה, את הקול שלה ואת הריח שלה.

חלק ד' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – איתור מידע

1. נכון – כשבעל חיים אחד מבחין בטורף הוא מזהיר את כולם.
2. לא נכון – את העדר מובילה המטריארכית – הנקבה הוותיקה והמנוסה ביותר.
3. נכון – במקום לברוח הם מסוגלים להתגונן יחד.

חלק ה' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – הבנה ויישום

1. ב – להוביל את העדר בזכות הניסיון שלה ולזכור מקורות מים
2. א – פילים ותאואים

חלק ו' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – השלמה והתאמה

1. עגלים

חלק ז' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – חשיבה וכתיבה

1. ד (מטריארכית מובילה ומזכירה מקורות מים)
2. ג (הסתערות משותפת מול טורף)
3. א (מעגל הגנה סביב הצעירים)
4. ב (אפקט בלבול בתנועה משותפת)

חלק ח' – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – הבנה ואיתור מידע

1. לא נכון – גם טורפים כמו נמרים וינשופים נעזרים בהסוואה כדי להתקרב בלי להתגלות.
2. נכון – בחורף הפרווה לבנה ועבה, ובקיץ דקה וחומה־אפורה.
3. לא נכון – הוא גם נע לאט ומתנדנד כמו ענף ברוח, כך שההסוואה היא גם בצורה וגם בתנועה.

חלק ט' – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – השלמת מידע

1. צבע

חלק י' – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – יישום והבחנה

1. ב – כדי להסתוות בכל עונה וגם לשמור על חום גופו
2. ב – הוא משנה צבע ודוגמה בעזרת תאי צבע בעורו

חלק י"א – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – התאמה

1 – ג (מחליף צבע פרווה לפי העונה)
2 – ד (נראה כמו ענף וגם נע כמוהו)
3 – א (משנה צבע ודוגמה בתוך שבריר שנייה)
4 – ב (מחקה את צבעי האזהרה של צרעה)

חלק י"ב – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – נכון או לא נכון

1. נכון – כך מוגדרת נדידה בטקסט.
2. נכון – הטקסט מתאר את ישראל כגשר יבשתי צר בין שלוש יבשות.
3. לא נכון – הם נודדים בעקבות הגשם והעשב הטרי, לא בגלל קור.

חלק י"ג – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – הבנה ויישום

1. א – לחסוך אנרגיה ולהימנע מחציית ים רחוק
2. ב – זהו השלב המסוכן ביותר במסע

חלק י"ד – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – חשיבה וכתיבה

1. ישראל היא גשר יבשתי צר בין יבשות, כך שציפורים יכולות להימנע מחציית ים רחוק ולהיעזר בזרמי אוויר חם מהיבשה.
2. הם מנווטים לפי השמש, הכוכבים, השדה המגנטי של כדור הארץ ולעיתים גם לפי ריחות וסימני נוף.

חלק ט"ו – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – זכרונות מהטקסט

1. נכון – זו אסטרטגיה של צאצאים רבים בלי טיפול הורי.
2. לא נכון – האב הוא שדוגר על הביצה, בעוד האם יוצאת לים לאכול.
3. נכון – כך כתוב בטקסט על הפילים.

חלק ט"ז – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – הבנה ויישום

1. זכר
2. ממין אחר

חלק י"ז – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – הבנה ויישום (המשך)

1. ב – האב, כ-65 יום
2. ב – לפי הקול והריח

חלק י"ח – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – התאמה

1 – ד (האב דוגר על הביצה על כפות רגליו)
2 – ג (הזכר נושא את הביצים בכיס מיוחד)
3 – א (כל העדר המשפחתי עוזר לגדל את הפילון)
4 – ב (מטילה ביצה בקן של ציפור ממין אחר)

חלק י"ט – פרק 6 • סיכום: משימות ומשחקים – נכון או לא נכון: חזרה על עובדות

1. נכון – בטקסט נכתב שזברת הערבות היא המין הנפוץ ביותר, ועליה מספרים בכתבה
2. לא נכון – את העדר מובילה המטריארכית – הנקבה הוותיקה והמנוסה ביותר
3. לא נכון – בלהקת דגים אין מנהיג, כל דג שומר מרחק קבוע מהשכנים שלו

חלק כ' – פרק 6 • סיכום: משימות ומשחקים – התאמה: מי עושה מה בעדר?

1 – ב (הולכות בעקבות הגשם יחד עם הגנו ומגיעות למרעה טרי)
2 – ד (הנקבה הוותיקה שמובילה את עדר הפילים וזוכרת מקורות מים)
3 – א (עומדת במקום גבוה ומשמיעה קריאת אזהרה אצל הסוריקטות)
4 – ג (יוצר מעגל הגנה סביב העגלים, הקרניים פונות כלפי חוץ)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה תזכיר נקודת דמיון אמיתית מהטקסטים, כמו ביטחון בקבוצה או שמירה משותפת
- תשובה טובה תתן דוגמה קונקרטית מהחוברת למשפט עובדתי ולמשפט שמביע דעה או הערכה
- תשובה כנה המצביעה על ממד חזק וממד הדורש חיזוק, לא בהכרח תשובה 'נכונה' אחת

טיפים להפעלה:

- אפשר לעבוד פרק אחד בכל שיעור, ולסיים כל שיעור במשחק קצר מתאים (זיכרון פסים, מפת הנדידה, חידון)
- לתלמידים עולים אפשר לשלב את גרסת הטקסט עם ניקוד ומילון מצולם לפני המעבר למשימות
- לתלמידי חנ״מ מומלץ לפרק כל משימה לשלבים קצרים ולהוסיף תמיכה חזותית לצד כל שאלה
- בסיום החוברת כדאי לקיים דיון קצר המחבר בין כל בעלי החיים שנלמדו סביב הרעיון המשותף של חיים בקבוצה והישרדות

חוברת תרגול – סוד הפסים: חיות בעדר, הסוואה ונדידה בטבע

סוד הפסים

· חנ"מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – סוד הפסים: הזברה והעדר שלה
2. פרק 2 – כוחו של העדר: לחיות בקבוצה
3. פרק 3 – אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע
4. פרק 4 – מסעות ענק: נדידה בטבע
5. פרק 5 – הורים מכל הסוגים: הורות בטבע
6. פרק 6 – סיכום: משימות ומשחקים

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – סוד הפסים: חיות בעדר, הסוואה ונדידה בטבע

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזאת תפגשו טקסטים מידעיים על זברות ובעלי חיים נוספים, ותתרגלו איתור מידע, פרשנות, הערכה וכתיבה. עבדו פרק אחרי פרק, וקראו כל טקסט פעמיים לפני שאתם עונים על השאלות.

בנק מילים: ממין אחר | עגלים | צבע | זכר

1 חלק א' – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הזברה היא קרובת משפחה של הסוס.	☐	☐
2	בעולם יש שני מיני זברות בלבד.	☐	☐
3	הזברות הן צמחוניות ואוכלות בעיקר עשב.	☐	☐

2 חלק ב' – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – הבנה ויישום

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי נשאר ער בלילה כדי לשמור על העדר?

(א) רק הזכר השליט (ב) כל הזברות ביחד, בלי הפסקה

(ג) חלק מהעדר, בעוד חלק אחר נח

2. למה הזברות והגנו "מסתדרים יפה" בזמן הנדידה המשותפת?

(א) הם אוכלים חלקים שונים של אותו העשב (ב) הם נלחמים זה בזה על מקום

(ג) הגנו מגן על הזברות מפני טורפים

3 חלק ג׳ – פרק 1 • סוד הפסים: הזברה והעדר שלה – חשיבה והסבר

ענו בקצרה.

1. הסבירו כיצד הסייח לומד להכיר את אמו בתוך העדר הגדול, ולא מתבלבל בינה לבין זברות אחרות.

_____

_____

_____

_____

4 חלק ד׳ – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – איתור מידע

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בקבוצה גדולה יש יותר עיניים ויותר אוזניים שיכולות לגלות טורפים.	☐	☐
2	את עדר הפילים מוביל הזכר הצעיר ביותר במשפחה.	☐	☐
3	תאואים יכולים להתקבץ ולעמוד יחד מול אריה.	☐	☐

5 חלק ה׳ – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – הבנה ויישום

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה תפקידה העיקרי של המטריארכית בעדר הפילים?

(א) לדאוג לאוכל לעצמה בלבד

(ב) להוביל את העדר בזכות הניסיון שלה ולזכור מקורות מים

(ג) לשמור רק על הזכרים הצעירים

2. אילו בעלי חיים מוזכרים בטקסט כמי שחיים בעדרים גדולים?

(א) פילים ותאואים (ב) נמלים בלבד (ג) דגי זהב בלבד

6 חלק ו' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – השלמה והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. אצל שוורי המושק המבוגרים עומדים במעגל סביב ה_____ כדי להגן עליהם.

7 חלק ז' – פרק 2 • כוחו של העדר: לחיות בקבוצה – חשיבה וכתיבה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. פילים	___	**א.** מעגל הגנה סביב הצעירים
2. תאואים	___	**ב.** אפקט בלבול בתנועה משותפת
3. שוורי מושק	___	**ג.** הסתערות משותפת מול טורף
4. דגים	___	**ד.** מטריארכית מובילה ומזכירה מקורות מים

8 חלק ח' – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – הבנה ואיתור מידע

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הסוואה בטבע עוזרת רק לבעלי חיים שהם טרף, ולא לטורפים.	☐	☐
2	שועל הקוטב מחליף את צבע הפרווה שלו פעמיים בשנה.	☐	☐
3	חרק המקל רק נראה כמו ענף, אך אינו נע כמוהו.	☐	☐

9 חלק ט׳ – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – השלמת מידע

השלימו את המילה החסרה.

1. לדיונון יש בעורו מיליוני תאי _____ המחוברים לשרירים ולמערכת העצבים.

10 חלק י׳ – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – יישום והבחנה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי הסיבה שבגללה שועל הקוטב מחליף צבע פרווה בין עונות?

א) כדי להתחמם בלבד ב) כדי להסתוות בכל עונה וגם לשמור על חום גופו

ג) כדי למשוך בן זוג

2. מה קורה לדיונון תוך שבריר שנייה, לפי הטקסט?

א) הוא גדל ב) הוא משנה צבע ודוגמה בעזרת תאי צבע בעורו

ג) הוא מטיל ביצים

11 חלק י״א – פרק 3 • אמני ההיעלמות: הסוואה בטבע – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שועל הקוטב	___	**א.** משנה צבע ודוגמה בתוך שבריר שנייה
2. חרק המקל	___	**ב.** מחקה את צבעי האזהרה של צרעה
3. הדיונון	___	**ג.** מחליף צבע פרווה לפי העונה
4. הזבוב רחפנית	___	**ד.** נראה כמו ענף וגם נע כמוהו

12 חלק י״ב – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נדידה היא מסע עונתי קבוע שחוזר על עצמו מדי שנה, בדרך כלל הלוך וחזור.	☐	☐
2	ישראל משמשת כעין גשר יבשתי בין יבשות, ולכן עוברות מעליה ציפורים רבות.	☐	☐
3	הגנו והזברות נודדים באפריקה כדי לברוח מהקור.	☐	☐

13 חלק י"ג – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – הבנה ויישום

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לאיזו מטרה נעזרות ציפורים גדולות כמו חסידות בזרמי אוויר חם מעל ישראל?

(א) לחסוך אנרגיה ולהימנע מחציית ים רחוק (ב) כדי לעוף גבוה יותר מהעננים

(ג) כדי למצוא מזון באוויר

2. מה קורה לגנו ולזברות כשהם חוצים נהרות בדרך הנדידה?

(א) זהו השלב הבטוח ביותר במסע (ב) זהו השלב המסוכן ביותר במסע

(ג) הם עוצרים לנוח שם זמן רב

14 חלק י"ד – פרק 4 • מסעות ענק: נדידה בטבע – חשיבה וכתיבה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה ישראל נחשבת מקום מיוחד לנדידת ציפורים.

2. כתבו משפט שמסביר איך בעלי חיים נודדים מוצאים את דרכם בלי מפה.

_____

_____

_____

15 חלק ט״ו – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – זכרונות מהטקסט

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	צבי הים מטילים הרבה ביצים בחול ולא מטפלים בהן.	☐	☐
2	אצל הפינגווין הקיסרי האם היא זו שדוגרת על הביצה במשך כ-65 יום.	☐	☐
3	הריון של פילה נמשך כ-22 חודשים, הארוך ביותר בין יונקי היבשה.	☐	☐

16 חלק ט״ז – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – הבנה ויישום

השלימו את המילה החסרה.

1. אצל סוסון הים, ה _____ נושא את הביצים בכיס מיוחד עד הבקיעה.

2. הקוקייה מטילה ביצה בקן של ציפור _____ , וההורים המאמצים מטפלים באפרוח.

17 חלק י״ז – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – הבנה ויישום (המשך)

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי דוגר על הביצה אצל הפינגווין הקיסרי, ובמשך כמה זמן בערך?

(א) האם, כ-65 יום (ב) האב, כ-65 יום (ג) שני ההורים יחד, כ-65 יום

2. איך מזהה אם עטלף את הגור שלה מתוך מיליוני עטלפים במערה?

(א) לפי הצבע (ב) לפי הקול והריח (ג) לפי מיקום קבוע בתקרה

18 חלק י״ח – פרק 5 • הורים מכל הסוגים: הורות בטבע – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. פינגווין קיסרי	___	**א.** כל העדר המשפחתי עוזר לגדל את הפילון
2. סוסון ים	___	**ב.** מטילה ביצה בקן של ציפור ממין אחר
3. פילים	___	**ג.** הזכר נושא את הביצים בכיס מיוחד
4. קוקייה	___	**ד.** האב דוגר על הביצה על כפות רגליו

19 חלק י״ט – פרק 6 • סיכום: משימות ומשחקים – נכון או לא נכון: חזרה על עובדות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	זברת הערבות היא המין הנפוץ ביותר מבין שלושת מיני הזברות	☐	☐
2	בעדר הפילים, הזכר המבוגר ביותר הוא זה שמוביל את העדר	☐	☐
3	בלהקת דגים יש דג אחד שמנהיג ומכוון את כל שאר הדגים	☐	☐

20 חלק כ' – פרק 6 • סיכום: משימות ומשחקים – התאמה: מי עושה מה בעדר?

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. זברות	___	**א.** עומדת במקום גבוה ומשמיעה קריאת אזהרה אצל הסוריקטות
2. מטריארכית	___	**ב.** הולכות בעקבות הגשם יחד עם הגנו ומגיעות למרעה טרי
3. זקיפה	___	**ג.** יוצר מעגל הגנה סביב העגלים, הקרניים פונות כלפי חוץ
4. שור המושק	___	**ד.** הנקבה הוותיקה שמובילה את עדר הפילים וזוכרת מקורות מים

כרטיס יציאה

מהו דבר אחד שלמדתי על החיים בעדר אצל הזברות, ודבר דומה שמצאתי אצל בעל חיים אחר בחוברת?

איך אני יודע/ת להבדיל בין משפט שהוא עובדה לבין משפט שהוא דעה בטקסט מידעי?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀